

§ 431

Lausunto Uudenmaan ELY-keskukselle Mannerheimintien eteläpuolisen kiviholvisillan rakennussuojeluesityksestä ja vaarantamiskielosta

HEL 2023-006717 T 10 03 10

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle seuraavan lausunnon:

Suojeluesityksessä mainittuja rakenteita ei ole tarpeen suojella rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) nojalla. Huonokuntoinen betoniholvi uusitaan siten, että sen mitat ja muoto vastaavat nykyistä rakennetta. Holvin uusiminen ei muuta kivirakenteiden ulkoasua. Tutkimuksiin ja selvityksiin nojautuen sekä kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginmuseon yhteistyössä valmisteltu suunnitteluratkaisu holvin uusimiseksi on perusteltu ja toimenpide tulisi tehtäväksi suojelustatuksesta riippumatta betonirakenteen erittäin heikon kunnan ja sillan käyttötarkoituksen vuoksi.

Suunnitteluratkaisun taustaa

Mannerheimintien peruskorjauksen suunnittelun aikana on selvitetty erilaisia toimenpidevaihtoehtoja holvin kunnostamiseksi. Esiselvityksessä periaatevaihtoehtoina olivat holvin päälle tehtävä uusi rakenne, nykyisen holvin korjaaminen, holvin uusiminen ja maatäytön muokkaaminen. Vaihtoehdoista ensimmäinen muokkasi merkittävästi siltapaikan ja kivimuurien ulkoasua korottaen Mannerheimintien kadun tasasta. Kadun tasaus nousisi sillan kohdalla ja tasausmuutos jatkuisi siltapaikalta molempiin suuntiin. Kivimuureja tulisi tämän vuoksi korottaa vastaavasti. Kivimuurien muokkaaminen nähtiin erittäin huonona vaihtoehtona myös suojelunäkökulmasta. Vaihtoehdoista maaperän muokkaaminen puolestaan nähtiin teknisesti liian epävarmana ja vaihtoehto hylättiin. Esiselvityksen pohjalta ensisijaisena vaihtoehtona pidettiin nykyisen holvin korjaamista. Seuraavassa vaiheessa sillalle teetettiin erikoistarkastus. Erikoistarkastuksen päätelmä oli, että betoniholvi on erittäin huonokuntoinen ja että sen korjaaminen ei enää ole mielekästä. Näin ollen edistettäväksi toimenpidevaihtoehdoksi valikoitui holvin uusiminen.

Kaupunginmuseo on konsultoinut sillan korjaustoimenpiteiden suunnittelua ja ohjannut sillan dokumentoinnin suunnittelua.

Sillan ja betonirakentamisen historiaa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Ns. Baanan silta kuuluu Helsingin vanhimpien betonisiltojen joukkoon. Rakenne on toteutettu 1890-luvun alussa, ja sen rakentaminen kuului satamaradan valmistelujen toimenpiteisiin. Silta kuului Eteläsatamaan linjatun satamaradan rakenteisiin, kaupungin pääväyliin kuuluneen Läntisen Viertotien, nykyisen Mannerheimintien katulinjassa. Silta valettiin alun alkaen raudoittamattomasta betonista, ja se tukeutuu sivuillaan sitä reunustaviin luonnonkivimuureihin. Mannerheimintien katurakenteen peruskorjauksen yhteydessä on päädytty sillan purkuun, purkutyön aikaiseen dokumentointiin, ja siltarakenteen ennallistukseen nykyaikaisella betoniteknikalla.

Varhaisin maininta betonin käyttöönotosta suomalaisessa rakentamisessa liittyy Saimaan kanavan muurirakenteisiin, jotka toteutettiin 1850-luvulla. Maamme ensimmäinen sementtitehdas perustettiin Savioon vuonna 1869, jossa se toimi pienin katkoin vuoteen 1894 saakka. Varhaisimmat betonia hyödyntäneet rakennukset tunnetaan Helsingistä 1870-luvun alusta, jolloin materiaalia käytettiin kellareiden eristysmuurauksiin. Samaan aikaan betonista valettiin erilaisia julkisivujen rakennusosia ja koristemuotoja. Rakennusten välipohjarakenteisiin ryhdyttiin soveltamaan tulenkestäviä betonirakenteita 1890-luvun alussa, jolloin betoni liittyi välipohjia tukeneisiin rautapalkkirakenteisiin.

Läpimurto betonirakenteiden osalta tapahtui 1900-luvun alussa, jolloin teräsbetonin käyttöönotto rakentamisessa yleistyi. Teräsbetonin käyttö laajeni nopeasti myös Suomessa, ja betonista muodostui eräs modernin arkkitehtuurin luonteenomaisista materiaaleista.

Baanan sillan arvoista

Baanan silta on varhaisimpia helsinkiläisiä betonisiltoja. Sillan rakentaminen liittyi satamatyöhön, jossa betonin käyttö oli yleistynyt jo vuosikymmeniä aikaisemmin. Kaupunginmuseon arvio on, että raudoittamattoman betonin käyttö Baanan sillan rakenteissa oli enemmän konservatiivinen kuin rakenneteknisesti kokeellinen rakennustapa. Baanan sillalla on joka tapauksessa korkea rakennus- ja kulttuurihistoriallinen arvo. Kohteen kaupunkikuvallinen merkitys liittyy sitä reunustaviin kivimuureihin ja kadun tasaiseen, sillan rakenteen kätkevään profiiliin.

Kaupunginmuseo on seurannut käynnissä olevaa Baanan sillan kunnostussuunnittelua. Rakenne edellyttää merkittäviä korjaustoimenpiteitä, jotta se voi palvella Helsingin pääväylän siltana. Sillan vahvistaminen tai osittainen säilyttäminen on suunnittelutyön yhteydessä tutkittu, eivätkä nämä toimenpiteet ole osoittautuneet tarkoituksenmukaisiksi. Sillan purkaminen on lopulta todettu välttämättömäksi toimenpiteeksi. Samalla purkaminen kuitenkin mahdollistaa rakenteen, materiaalin ja työtapojen tutkimuksen, mikä voi tarjota tietoa varhaisten betoniraken-

teiden sovelluksista maassamme – tietoa jota ei aikaisemmin ole ollut saatavissa. Kaupunginmuseo ohjaa dokumentointityötä. Museo selvittää sillan betonimateriaalin talletustapaa, tulevaisuudessa mahdollisesti tarkentuvien tutkimusmenetelmien aineistoksi. Sillan rakenne uudistetaan alkuperäistä geometriaa vastaavaksi betonisillaksi. Rakenne tukeutuu alkuperäisiin perustuksiin.

Baanan siltaa ei ole suojeltu rakennus- ja maankäyttölain mukaisin merkinnöin tai erikoislain määräyksin. Tästä huolimatta siltaa on kunnostustyön suunnittelun yhteydessä tarkasteltu kuin suojeltua kohdetta. Kaupunginmuseolla ei ole ollut huomautettavaa tehdyistä ratkaisuksista tai toimenpiteistä. Museo on jakanut tietoa käynnissä olevista toimenpiteistä ja sillan arvosta. Kaupunginmuseo seuraa jatkosuunnittelua ja osallistuu sillan rakentamista ja dokumentointia koskeviin katselmuksiin.

Kaupunginhallituksen kanta

Kaupunginhallitus viittaa edellä esitettyyn selvitykseen sillan kulttuurihistoriallisista arvoista ja sillan korjaamisen edellytyksistä. Kaupunginhallitus toteaa sillan olevan kaupungin pääsisääntuloväylän tärkeä silta, jonka kunto ja kestävyys tulee turvata kaikissa tilanteissa. Kaupunginhallitus katsoo, että suojeluesitys tulisi käsitellä mahdollisimman nopeasti ja suojeluesitys hylätä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi
Mikko Lindqvist, Arkkitehti, puhelin: 09-31036972
mikko.lindqvist(a)hel.fi
Riku Kytö, projektinjohtaja, puhelin: 09-310 39949
riku.kyto(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 22.5.2023
- 2 Rakennussuojeluesitys 16.5.2023 (1).ilman nimiä
- 3 Lausuntopyyntö 22.5.2023, liite, holvisillan sijainti kartalla

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Otteen liitteet

19.06.2023

Asia/14

Uudenmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökes-
kus
Suojelyesityksen tekijä

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Eduskunnan kanslia

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt kaupunginhallituksen lausuntoa Baanan kiviholvisillasta tehdystä rakennusperintölain mukaisesta suojeluesityksestä 30.6.2023 mennessä. Suojeluesityksen on tehnyt Helsingin luonnonsuojeluyhdistys Helsy r.y. Suojeluesityksen vuoksi on annettu vaarantamiskielto.

Esityksestä on saatu kaupunkiympäristön ja kaupunginmuseon lausunnot. Esitys on sisällöltään saatujen lausuntojen mukainen.

Uudenmaan ELY-keskus on lähettänyt kaupungille tiedoksi myös Eduskunnan kanslian lausunnon asiassa. Lausunto on esityksen oheismateriaalina.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi
Mikko Lindqvist, Arkkitehti, puhelin: 09-31036972
mikko.lindqvist(a)hel.fi
Riku Kytö, projektinjohtaja, puhelin: 09-310 39949
riku.kyto(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 22.5.2023
- 2 Rakennussuojeluesitys 16.5.2023 (1).ilman nimiä
- 3 Lausuntopyyntö 22.5.2023, liite, holvisillan sijainti kartalla

Oheismateriaali

- 1 Lausunto, Eduskunnan kanslia, 24.5.2023, saate

19.06.2023

Asia/14

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Uudenmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökes-
kus
Suojelyesityksen tekijä

Eduskunnan kanslia

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginmuseo
Kaupunkiympäristön toimiala

Päätöshistoria

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kulttuuripalvelukokonaisuus Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö 7.6.2023

HEL 2023-006717 T 10 03 10

Kaupunginmuseon lausuntoa on pyydetty Helsy ry:n tekemästä raken-
nussuojeluesityksestä koskien Mannerheimintien ns. Baanan siltaa.
Kaupunginmuseo on konsultoinut sillan korjaustoimenpiteiden suunnit-
telusta, ja ohjannut sillan dokumentoinnin suunnittelua. Kaupunginmu-
seo lausuu esityksestä rakennushistorian ja kulttuuriympäristön vaali-
misen näkökulmasta.

Ns. Baanan silta kuuluu Helsingin vanhimpien betonisiltojen joukkoon.
Rakenne on toteutettu 1890-luvun alussa, ja sen rakentaminen kuului
satamaradan valmistelujen toimenpiteisiin. Silta kuului Eteläsatamaan
linjatun satamaradan rakenteisiin, kaupungin pääväyliin kuuluneen
Läntisen Viertotien, nykyisen Mannerheimintien katulinjassa. Silta va-
lettiin alun alkaen raudoittamattomasta betonista, ja se tukeutuu sivuil-
taan sitä reunustaviin luonnonkivimuureihin. Mannerheimintien katura-
kenteen peruskorjauksen yhteydessä on päädytty sillan purkuun, pur-

kutyön aikaiseen dokumentointiin, ja siltarakenteen ennallistukseen nykyaikaisella betoniteknikalla.

Betonin varhainen historia Suomessa

Varhaisin maininta betonin käyttöön otosta suomalaisessa rakentamisessa liittyy Saimaan kanavan muurirakenteisiin, jotka toteutettiin 1850-luvulla. Maamme ensimmäinen sementtitehdas perustettiin Savioon vuonna 1869, jossa se toimi pienin katkoin vuoteen 1894 saakka. Varhaisimmat betonia hyödyntäneet rakennukset tunnetaan Helsingistä 1870-luvun alusta, jolloin materiaalia käytettiin kellareiden eristysmuurauksiin. Samaan aikaan betonista valettiin erilaisia julkisivujen rakennusosia ja koristemuotoja. Rakennusten välipohjarakenteisiin ryhdyttiin soveltamaan tulenkestäviä betonirakenteita 1890-luvun alussa, jolloin betoni liittyi välipohjia tukeneisiin rautapalkkirakenteisiin. Lämpimurto betonirakenteiden osalta tapahtui 1900-luvun alussa, jolloin teräsbetonin käyttöönotto rakentamisessa yleistyi. Teräsbetonin käyttö laajeni nopeasti myös Suomessa, ja betonista muodostui eräs modernin arkkitehtuurin luonteenomaisista materiaaleista.

Baanan silta

Baanan silta on varhaisimpia helsinkiläisiä betonisilloja. Sillan rakentaminen liittyi satamatyöhön, jossa betonin käyttö oli yleistynyt jo vuosikymmeniä aikaisemmin. Kaupunginmuseon arvio on, että raudoittamattoman betonin käyttö Baanan sillan rakenteissa oli enemmän konservatiivinen, kuin rakenneteknisesti kokeellinen rakennustapa. Baanan sillalla on joka tapauksessa korkea rakennus- ja kulttuurihistoriallinen arvo. Kohteen kaupunkikuvallinen merkitys liittyy sitä reunustaviin kivi-muureihin ja kadun tasaiseen, sillan rakenteen kätkevään profilliin.

Kaupunginmuseon on seurannut käynnissä olevaa Baanan sillan kunnostussuunnittelua. Rakenne edellyttää merkittäviä korjaustoimenpiteitä, jotta se voi palvella Helsingin pääväylän siltana. Sillan vahvistaminen tai osittainen säilyttäminen on suunnittelutyön yhteydessä tutkittu, eivätkä nämä toimenpiteet ole osoittautuneet tarkoituksenmukaisiksi. Sillan purkaminen on lopulta todettu välttämättömäksi toimenpiteeksi. Samalla purkaminen kuitenkin mahdollistaa rakenteen, materiaalin ja työtapojen tutkimuksen, mikä voi tarjota tietoa varhaisten betonirakenteiden sovelluksista maassamme – tietoa jota ei aikaisemmin ole ollut saatavissa. Kaupunginmuseo ohjaa dokumentointityötä. Museo selvittää sillan betonimateriaalin talletustapaa, tulevaisuudessa mahdollisesti tarkentuvien tutkimusmenetelmien aineistoksi. Sillan rakenne uudistetaan alkuperäistä geometriaa vastaavaksi betonisillaksi. Rakenne tukeutuu alkuperäisiin perustuksiin.

Baanan siltaa ei ole suojeltu rakennus- ja maankäyttölain mukaisin merkinnöin tai erikoislain määräyksin. Tästä huolimatta siltaa on kunnostustyön suunnittelun yhteydessä tarkasteltu kuin suojeltua kohdetta. Kaupunginmuseo on seurannut suunnittelutyötä, eikä sillä ole ollut huomautettavaa tehdyistä ratkaisuista tai toimenpiteistä. Museo on jakanut tietoa käynnissä olevista toimenpiteistä ja sillan arvosta. Kaupunginmuseo seuraa jatkosuunnittelua ja osallistuu sillan rakentamista ja dokumentointia koskeviin katselmuksiin.

Lisätiedot

Mikko Lindqvist, arkkitehti, puhelin: +358 9 310 36972
mikko.lindqvist(a)hel.fi

Kaupunkiympäristön toimiala 5.6.2023

HEL 2023-006717 T 10 03 10

Kaupunkiympäristön toimiala antaa seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristön toimialan näkemys on, että suojeluesityksessä mainittuja rakenteita ei ole tarpeen suojella rakennusperinnön suojelemisesta säädetyn lain (4.6.2010/498) nojalla.

Teettämiimme tutkimuksiin ja selvityksiin nojautuen kaupunginmuseon kanssa yhteistyössä valmisteltu suunnitteluratkaisu holvin uusimiseksi on perusteltu ja toimenpide tulisi tehtäväksi suojelustatuksesta riippumatta betonirakenteen erittäin heikon kunnan ja sillan käyttötarkoituksen vuoksi. Huonokuntoinen betoniholvi uusitaan siten, että sen mitat ja muoto vastaavat nykyistä rakennetta. Holvin uusiminen ei muuta kivirakenteiden ulkoasua.

Taustaa

Suunnittelun aikana on selvitetty erilaisia toimenpidevaihtoehtoja holvin kunnostamiseksi. Esiselvityksessä periaatevaihtoehtoina olivat holvin päälle tehtävä uusi rakenne, nykyisen holvin korjaaminen, holvin uusiminen ja maatyön muokkaaminen.

Vaihtoehtoista ensimmäinen muokkasi merkittävästi siltapaikan ja kivimuurien ulkoasua korottaen Mannerheimintien kadun tasausta. Kadun taseaus nousisi sillan kohdalla ja taseausmuutos jatkuisi siltapaikalta molempiin suuntiin. Kivimuureja tulisi tämän vuoksi korottaa vastaavasti. Kivimuurien muokkaaminen nähtiin erittäin huonona vaihtoehtona myös kaupunginmuseon näkökulmasta.

Vaihtoehtoista maaperän muokkaaminen puolestaan nähtiin teknisesti liian epävarmana ja vaihtoehto hylättiin.

Esiselvityksen pohjalta ensisijaisena vaihtoehtona pidettiin nykyisen holvin korjaamista.

Seuraavassa vaiheessa sillalle teetettiin erikoistarkastus. Erikoistarkastuksen päätelmä oli, että betoniholvi on erittäin huonokuntoinen ja että sen korjaaminen ei enää ole mielekästä. Näin ollen edistettäväksi toimenpidevaihtoehdoksi valikoitui holvin uusiminen.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt lausuntoa kaupunkiympäristön toimialalta 6.6.2023 mennessä.

Lisätiedot

Riku Kytö, projektinjohtaja, puhelin: 09 310 39949
riku.kyto(a)hel.fi